

udvikling på andre områder, således at samfundet ikke styres af teknologien og de teknologiske muligheder, men at det stadig bliver landets indbyggere, som gennem demokratiske principper og organer kommer til at påvirke samfundsudviklingen. Vurderingsrådet skal hjælpe med saglig vurdering af de forskellige valgmuligheder.

Såvel valget af de opgaver, som det offentlige eller private beslutter sig for at løse ved hjælp af edb, som valget af løsningsmetoder kan indebære samfundsmæssige konsekvenser. Det bør kontrolleres og vurderes, om demokratiet bliver undergraved gennem opbygning af fælleskommunale organisationssystemer, som i hvert led yderligere fjerner sig fra de folkevalgtes indflydelse og ønsker, for til sidst at ende med en data- og informationscentral, hvis produktion, parametre og anvendte kendsgerninger, befolkningen og dens repræsentanter ingen mulighed har for at bedømme eller overskue. Da valget af edb-løsningsmetoder i reglen træffes inden for et afgrænset område og efter snævre økonomiske og administrative overvejelser, kan der opstå risiko for, at edb-anvendelsen medfører utilsigtede bivirkninger for samfundet, f. eks. ved at tilsidesætte alment accepterede værdinormer for det enkelte menneske.

Den store udbredelse af edb har resulteret i, at samfundet bliver mere og mere afhængigt af stadig færre edb-leverandører. Det må især vække bekymring, at udviklingen går i retning af en global monopolisering af edb-industrien. Resultatet vil uvægerligt blive en svækkelse af vor selvbestemmelsesret og af demokratiet. Det bør ikke tolereres, at samfundsudviklingen på vitale områder bliver afhængig af en monopoliseret, multinational edb-industri og dens produkter. Ligeledes bør det ikke tolereres, at samfundet i forbindelse med arbejdsstridigheder vil kunne lammes på grund af arbejdsnedlæggelser hos en ganske lille skare af højt uddannede edb-specialister, der ikke vil kunne erstattes af andre.

Det er en politisk opgave og forpligtelse at sikre, at det demokratiske system ikke svækkes gennem edb-udviklingen. Denne opgave kan ikke løses uden en vis grad af åbenhed om udviklingsmønstret og oplysning om de mulige konsekvenser af de valg, der træffes.

Derfor fremsætter Danmarks Retsforbund dette lovforslag.

På kort sigt kan gennemførelsen af lovforslaget medvirke til, at der bliver skabt forståelse for, at der ved beslutning om gennemførelse af konkrete edb-projekter skal tages videregående hensyn end snævre økonomiske og styringsmæssige. Rådets

virksomhed kan blive normdannende for, hvilken belysning af edb-projekternes konsekvenser der bør foretages inden beslutningen om et projekts gennemførelse.

Herudover vil rådets virksomhed kunne indebære, at der skabes debat om styring af edb-anvendelserne, herunder afgrænsning af væsentlige nuværende og fremtidige problemstillinger. Vedtagelsen af forslaget vil også medføre en øget forskning omkring edb-anvendelserne – især forskningen i de samfundsmæssige aspekter ved edb-anvendelsen, som ikke er tilstrækkelig i dag.

På længere sigt vil vurderingsrådets indsats føre frem mod en løbende analyse af samfundsområder, hvortil edb enten allerede er et væsentligt element eller tænkes at kunne indgå med stor vægt senere.

Det understreges, at vurderingsrådet ikke skal være et overordnet kontrolorgan, og at det ikke er hensigten med forslaget at hindre den fremtidige udvikling og udvidelse af edb-området.

Edb-vurderingsrådet er ikke et myndighedsorgan, men et uafhængigt organ, der skal oplyse og informere borgerne. Det kan i nogen grad betegnes som en parallel til det økonomiske råd.

Det bemærkes at et lignende forslag til lov om oprettelse af et edb-vurderingsråd blev fremsat i 1977-78, se Folketingstidende 1977-78, forhandlingerne sp. 3576 og 5339 og tillæg A sp. 2273.

Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget

Til § 1

Der kan opstå risiko for, at anvendelsen af edb, mikrofilm og andre moderne registreringsmetoder samt brugen af elektronisk tekstbehandling (etb) og tilsvarende hjælpemidler i kommunikationsprocesser kan medføre utilsigtede bivirkninger for samfundet, dvs. situationer eller forhold, som tilsidesætter den traditionelle demokratiske indflydelse og alment accepterede værdinormer for det enkelte menneske.

Edb-vurderingsrådet skal på saglig og uvildig basis vurdere såvel de kort- som de langsigtede konsekvenser af anvendelse af edb m. m. i den offentlige og private sektor, som har indflydelse på samfundsudviklingen. Rådet skal derpå afgive kommentarer til folkettinget, til de ansvarlige for projektet og til offentligheden.

Resultatet af vurderingen kan ud fra rådets suveræne afgørelse offentliggøres i form af rapporter der kan tjene til belysning af edb-anvendelsernes formål og konsekvenser. Opfølgningen heraf over-